2026

ingev İNSANİ GELİŞME VAKFI

SOSYAL FAYDA PROGRAMLARI

UZMAN KANAAT ARAŞTIRMASI

www.ingev.org

YÖNETİCİ ÖZETİ

Amaç ve Kapsam;

Bu araştırma, Türkiye'de uygulanan sosyal fayda programlarının etki düzeyini uzman görüşlerine dayalı bir kanaat ölçümüyle değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Böylece bu alandaki tekil sosyal etki ölçümlerinde yer alan analizler için de karşılaştırma yapma (benchmark) imkânı sunmaktadır.

Araştırmada kullanılan soru formu; program konularına, aktivitelere ve faydalanıcı gruplarına göre uzmanların fikirlerini (kanaatlerini) içermektedir. Programların tasarım kalitesive davranış değişikliği yaratma kapasitesi de aynı şekilde ölçülmüştür. Çalışma ayrıca, sosyal fayda programlarını yürüten kuruluşların performansına dair uzman görüşlerini de içeriyor.

Sektörde yaygın olarak sosyal fayda çalışmaları yürüten bazı kuruluşlar ismen değerlendirilmiş olsa da, bu rapor kamuya açık olarak tasarlandığından, kuruluşlara ilişkin performans bulguları rapor içeriğine dahil edilmemiştir.

Bu çalışma bir kanaat araştırması niteliğindedir; katılımcıların tüm programları eksiksiz bildiği varsayılmamaktadır. Sosyal fayda programlarına farklı boyutlarıyla temas eden uzmanların değerlendirmelerini yansıttığı içinözellikle kuruluşlar bazında itibara yönelik içgörüler barındırdığı da söylenebilir.

Çalışmanın bulgularına göre Türkiye'deki sosyal fayda programlarının **Genel Etki Düzeyi 10 üzerinden 6,0** olup bu sonuç programların uzmanlar tarafından **orta düzeyde etkili** olarak değerlendirildiğini gösteriyor. Araştırma, etki algısını "iyi" seviyesine

YÖNETİCİ ÖZETİ

taşımak için potansiyel gelişim alanlarına dair yol gösterici içgörüler sunuyor.

Farkındalık-Savunuculuk ile Çevre-İklim Krizi konulu programlar ortalamanın biraz altında girişim ve istihdama yönelik programlar ise bu genel etki seviyesinin biraz üstünde değerlendiriliyor.

Hem **istihdam** gelişimine ve hem de **girişimciliğe** yönelik programlarda mentorluk, danışmanlık gibi aktiviteler daha yüksek bir seviyede (iyi seviyesi) puan alıyor. Buna karşılık eğitimler, daha fazla özen gerektiren bir gelişim alanı olarak görece düşük puanlanıyor.

Farkındalık ve Savunuculuk başlığı altında değerlendirilen projeler, muhtemelen konjonktürle de bağlantılı biçimde en az etkili olarak değerlendirilen projeler. **Medya Özgürlüğü** konusundaki savunuculuklar, 5,2 ile en düşük puanlanan konu. Aynı zamanda proje azlığı ile bağlantılı olabilir.

Çevresel Etki-İklim Krizi konularındaki bütün alt başlıklar ortalama endeks olan 6'nın altında. En zayıf değerlendirilenler ise bio-çeşitlilik konusundaki çalışmalar. **Çevre** projelerinin davranış değişikliği yaratma etkisi ise farklı olarak daha yüksek puanlanıyor (6,4).

Faydalanıcı hedef kitlesine göre kadın ve gençlere yönelik çalışmalar diğerlerinden daha etkili olarak değerlendiriliyor. Buna karşılık engelli bireylere yönelik çalışmalar, yine ortalamanın altına düşen bir zayıflık taşıyor.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Yürütücü kuruluşların proje etki ortalaması 6,3 olup üç kuruluş daha öne çıkıyor; BM kuruluşları, Yerel STK'ler ve Ulusal STK'ler. Ancak, aynı eksen 6 Şubat felaketinden sonra projelerin yoğunlaştığı deprem bölgesi bazında incelendiğinde durum değişiyor. Yerel STK'ler belirgin bir şekilde daha etkili bulunurken (7,4), ulusal STK'ler ve BM kuruluşları daha sonra geliyor.

Ölçek sorularının yorumlanmasında, katılımcı yanıtlarında ortalamaya yakın değerlerde kümelenme eğilimi olduğu dikkate alınmalıdır. Bu eğilim, özellikle program tasarımının niteliğiyle ilişkilendirilen "İlgililik" ve "Davranış Değişikliği Oluşturma Etkisi" eksenlerinde daha belirgin. Yanıtlar çoğunlukla ölçeğin orta noktası olan 6 civarında yoğunlaşıyor. Orta noktalardan, negatif veya pozitif olarakayrışan alanlar özellikle önemli.

Sosyal Fayda Programlarının gelişmesinin, etki düzeylerinin artmasının daha iyi bir dünya için başlıca araçlardan birisi olduğuna inanıyoruz. Bu doğrultuda çalışan bütün kuruluşlara, projelere emeği geçen herkese çok teşekkür etmeli ve minnettar olmalıyız. Belirsizlik ve krizler sarmalından geçen dünyamızın en ümit veren yönlerinden birisi sosyal fayda programları ve onlar için çalışan insanların varlığıdır.

Bu araştırmamızla programların gelişimine ve çalışan paydaşlarımıza küçük de olsa bir katkı verebilmeyi diliyoruz.

METODOLOJİ & ÖRNEKLEM

Bu çalışma, sosyal fayda programlarının mevcut durumunu ortaya koymak amacıyla, **uzman kanaatine dayalı bir değerlendirme yaklaşımı** ile yürütülmüştür.

Araştırma, **102 uzman görüşünü** kapsamakta olup veriler **10 Kasım – 9 Aralık 2025** döneminde **online anket yöntemiyle** elde edilmiştir.

Örneklem; farklı kurumsal yapılardan gelen katılımcılardan oluşmaktadır. Buna göre çalışmaya

Ulusal STK'lerden (n=24), özel şirketlerden (n=21), yerel STK'lerden – yerel vakıflar dâhil (n=11), üniversite ve araştırma kurumlarından – düşünce kuruluşları dâhil (n=10), Birleşmiş Milletler kurumlarından (n=9), bağımsız/serbest çalışan eğitmen ve mentorlardan (n=8), kâr amacı gütmeyen kooperatiflerden (n=8), danışmanlık şirketlerinden (n=3), uluslararası STK'lerden – BM kurumları hariç (n=3), yerel yönetim birliklerinden (n=3) ve sosyal girişimlerden (n=2) katılımcı yer almaktadır. İstatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığı için kendi kurumunu değerlendiren anketler de çalışmaya dahil edilmiştir.

SOSYAL FAYDA PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRMESİ

Değerlendirme Yaklaşımı

Genel Etki Düzeyi, aktivitelerin etki düzeyi, ilgililik, doğrudan etki, toplumsal tutum ve davranış bileşenleri üzerinden ele alınarak hesaplanmıştır

Tanımlar

İlgililik, aktivitelerin faydalanıcı ihtiyaçlarına uygun tasarlanmasını tanımlamaktadır.

Doğrudan Etki, aktivitelerin faydalanıcılara teknik bilgi ve sosyal beceri kazandırmasını tanımlamaktadır

SOSYAL FAYDA PROGRAMLARI

GENEL ETKİ DÜZEYİ

Çalışmanın bulgularına göre **genel etki düzeyi 6,0** olup bu sonuç programların uzmanlar tarafından **orta düzeyde etkili** olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Araştırma, etki algısını "iyi" seviyesine taşımak için potansiyel gelişim alanlarına dair yol gösterici içgörüler sunmaktadır

Farkındalık-Savunuculuk ile **Çevre-İklim Krizi** konulu programlar ortalamanın biraz altında, girişim ve istihdama yönelik programlar ise bu genel etki endeksinin biraz üstünde değerlendiriliyor.

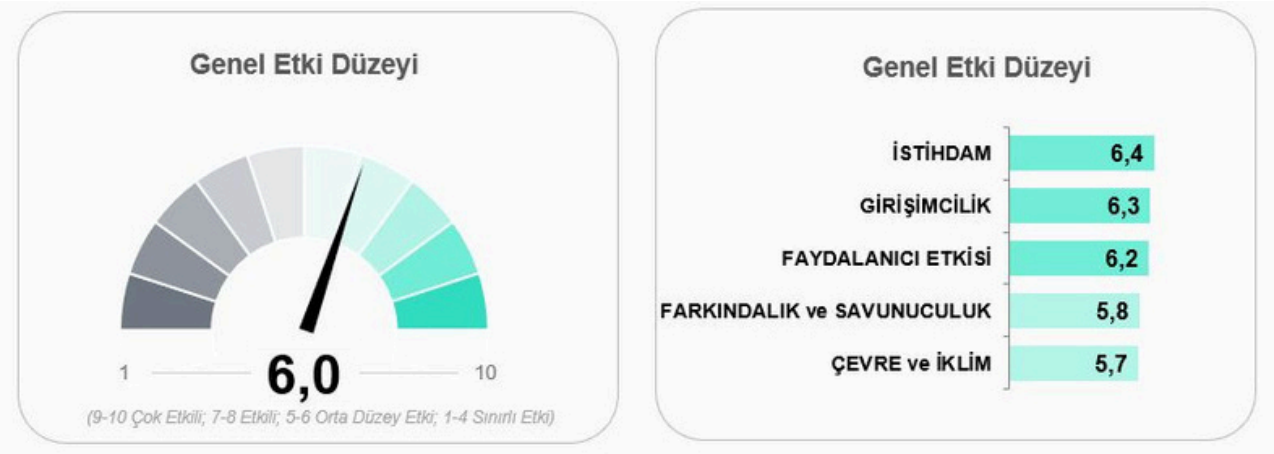

İSTİHDAM ETKİSİ

İstihdam konulu projeler 10 üzerinden 6,4 ile 5–6 Orta Düzey Etki bandında yer almaktadır. Aktiviteler bazında, iş görüşmelerine hazırlık eğitimleri daha yüksek seviyede (iyi) puanlanmakta, buna karşın, meslek edindirme eğitimleri ortalamanın altında konumlanmakta ve belirgin bir sorun ve gelişme alanı sunmakta.

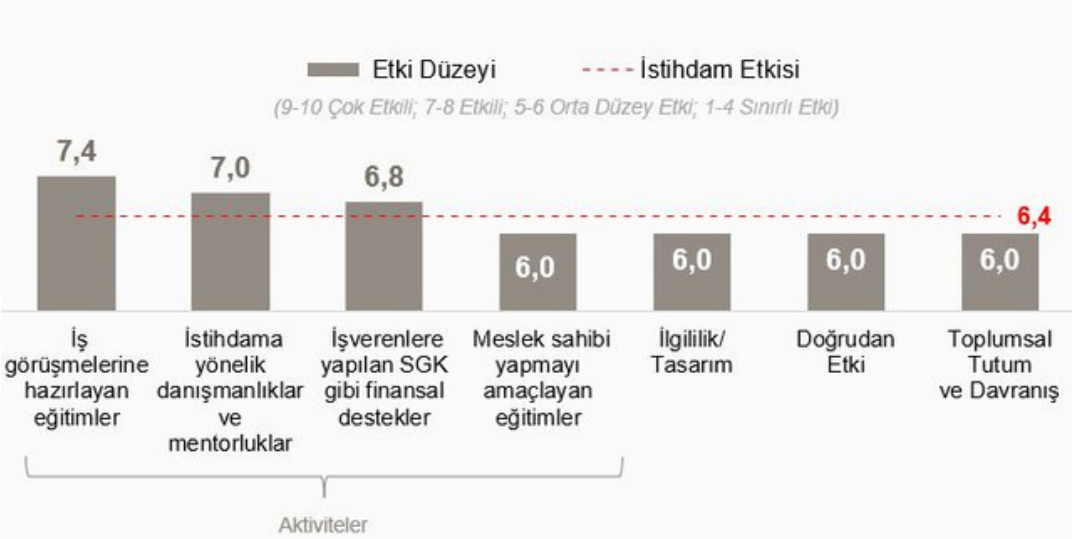

GİRİŞİMCİLİK ETKİSİ

Girişimcilik konulu projelerin de algılanma etkisi orta düzeydedir (6,3). Aktiviteler bazında, iş geliştirme danışmanlığı en yüksek etki algısına sahipken girişimcilik eğitimleri ortalamanın altında değerlendirilmiştir. Projelerin İlgililik, Doğrudan Etki ve Toplumsal Tutum–Davranış Değişikliği Yaratma Kapasitesi ortalamanın altında değerlendirilmiştir.

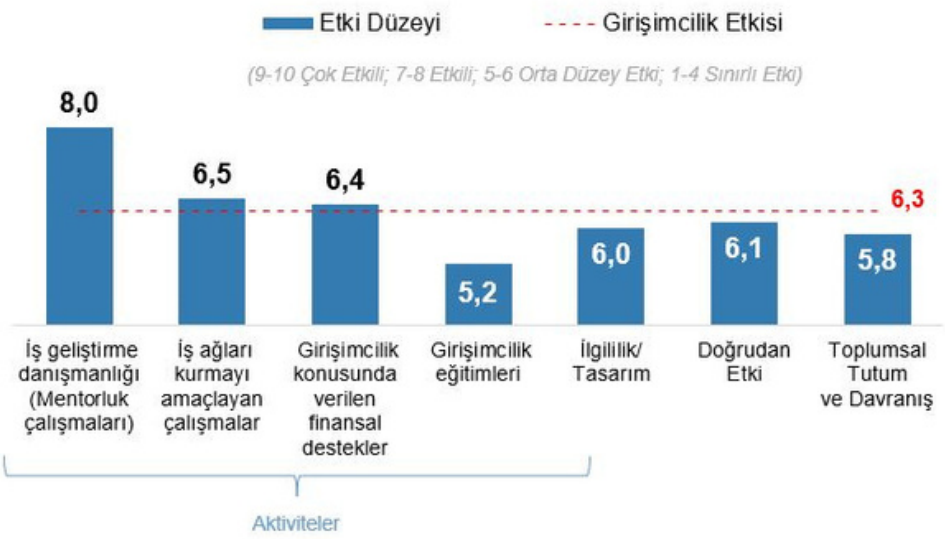

FARKINDALIK & SAVUNUCULUK ETKİSİ

Farkındalık ve Savunuculuk çalışmalarında algılanan genel etki düzeyi 5,8 ile görece düşük bulunmuştur. Aktivite bazlı değerlendirmelerde, medya özgürlüğünün düşük puanlanması dışında belirgin bir ayrışma gözlenmemektedir. Bu durum konjonktürle ve aynı zamanda proje azlığı ile bağlantılı olarak yorumlanabilir.

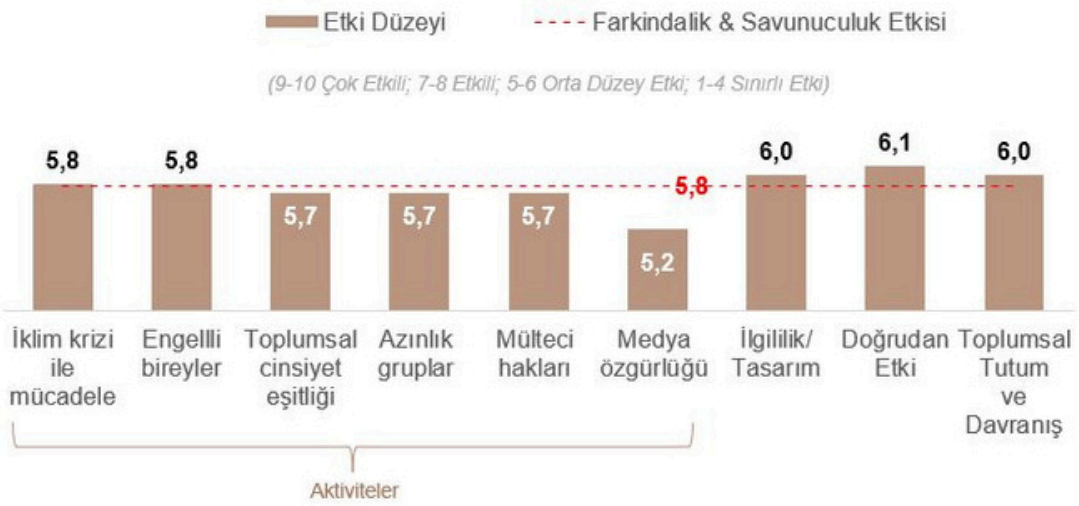

ÇEVRESEL ETKİ

Çevresel Etki ve İklim Krizi konulu projelerde de algılanan genel etki düzeyi 5,7 ile görece düşüktür. Aktivite bazlı değerlendirmelerde ise bio-çeşitlilik alanındaki çalışmalar en zayıf olarak değerlendirilmiştir. Bu da yürütülen projelerin genel olarak azlığı ile bağlantılı şekilde de yorumlanabilir. Buna karşın, bu projelerin Davranış Değişikliği Yaratma Potansiyeli hem kendi ortalaması hem de genel davranış değişikliği ekseninin üstünde puan almaktadır.

FAYDALANICI ETKİSİ

Faydalanıcı gruplara yönelik programlarda etki düzeyi ortalama 6,2 olup kadınlar ve gençler öne çıkarken engelli bireyler (5,8) ortalamanın altında değerlendirildi.

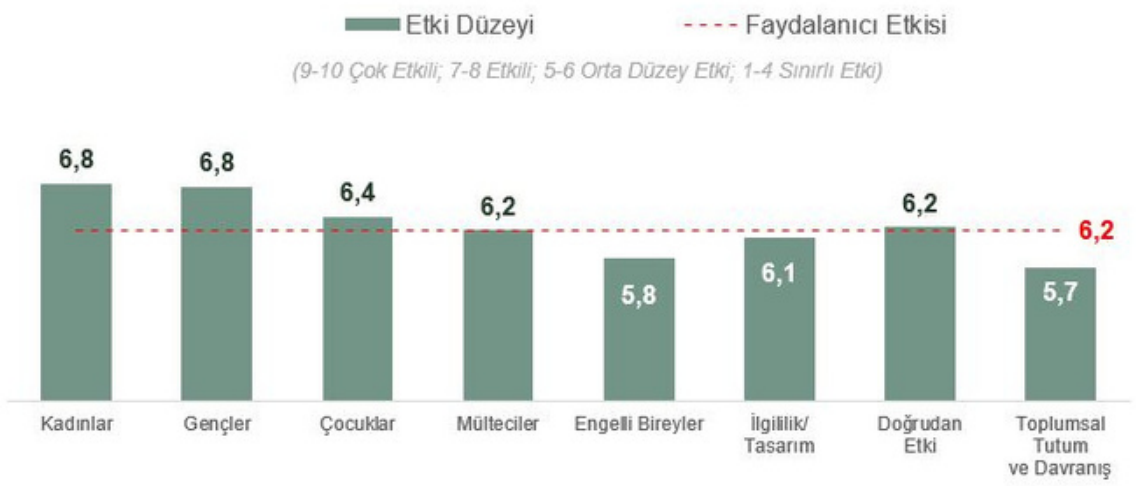

YÜRÜTÜCÜ KURUM ETKİSİ

Yürütücü kurumların ortalama etki düzeyi 6,3 ile orta düzeyde konumlanmaktadır. BM kurumları, ulusal ve yerel STK'ler genel değerlendirmede ortalamanın üzerinde etkiye sahip olduklarına dair bir algıya sahipken Bölgesel Kalkınma Ajansları en düşük puanlanan yürütücü kurum grubundadır.

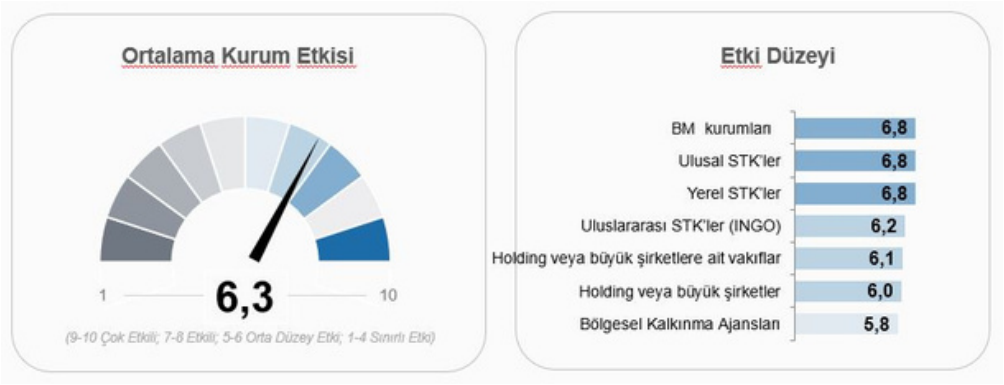

YÜRÜTÜCÜ KURUMLARIN ETKİ DÜZEYİ

Ancak aynı eksen 6 Şubat felaketinden sonra projelerin yoğunlaştığı deprem bölgesi bazında değerlendirildiğinde durum değişmekte olup. Yerel STK'ler belirgin bir şekilde daha etkili bulunmakta (7,4) ve Ulusal STK'ler ve BM kuruluşları daha sonra gelmektedir. Bu durum, uygulayıcı ortağı olarak yerel STK'lerın rolü ile birlikte yorumlanabilir.

İLGİLİLİK / TASARIM / DAVRANIŞ DEĞİŞİKLİĞİ

Sosyal Fayda Programları, İlgililik, Doğrudan Etki ve Tutum–Davranış Değişikliği Yaratma Kapasitesi açısından değerlendirildiğinde, etki düzeyi 5–6 (Orta Düzey Etki) bandında olup pek farklılaşmamaktadır. Çevre konulu aktiviteler nihai amaç olan tutum ve davranış değişikliği yaratma konusunda daha iyi tasarlandıkları düşünülürken bu değerlendirme girişimcilik konulu projelerde en düşüktür.

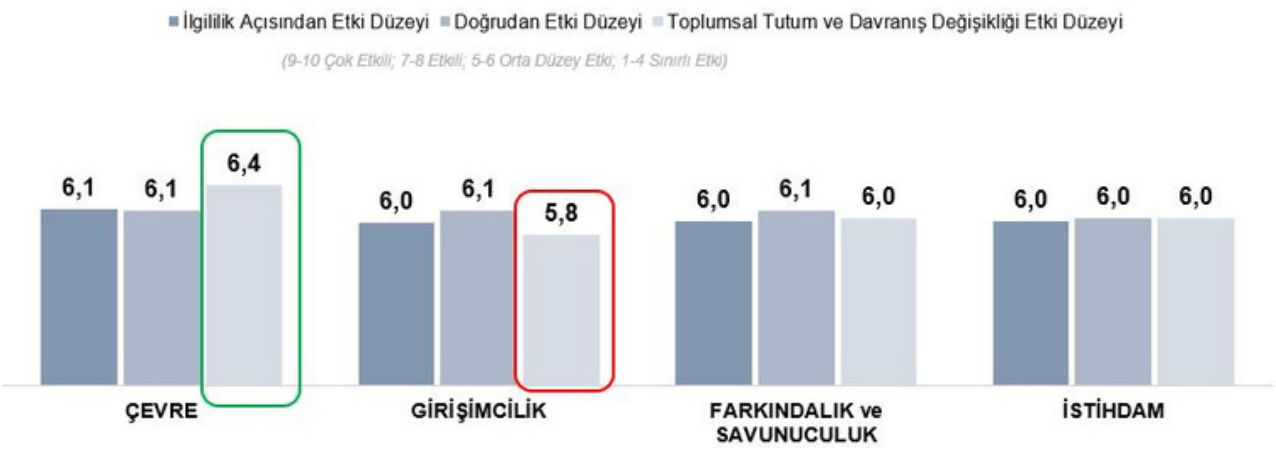

SOSYAL FAYDA PROGRAMLARININ

İLGİLİLİK / TASARIM DÜZEYİ AÇISINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

İlgililik, yani aktivitelerin faydalanıcı ihtiyaçlarına uygun tasarlanması açısından algılanan etki, tüm konu başlıklarında benzer seyretmektedir ve 10 üzerinden 6–6,1 (Orta Düzey Etki) bandında değerlendirilmiştir.

SOSYAL FAYDA PROGRAMLARININ

DOĞRUDAN ETKİ DÜZEYİ

Doğrudan Etki Düzeyi açısından, yani aktivitelerin faydalanıcılara teknik bilgi ve sosyal beceri kazandırması açısından algılanan etki, tüm konu başlıklarında benzer seyretmektedir ve 10 üzerinden 6–6,1 (Orta Düzey Etki) bandında değerlendirilmiştir.

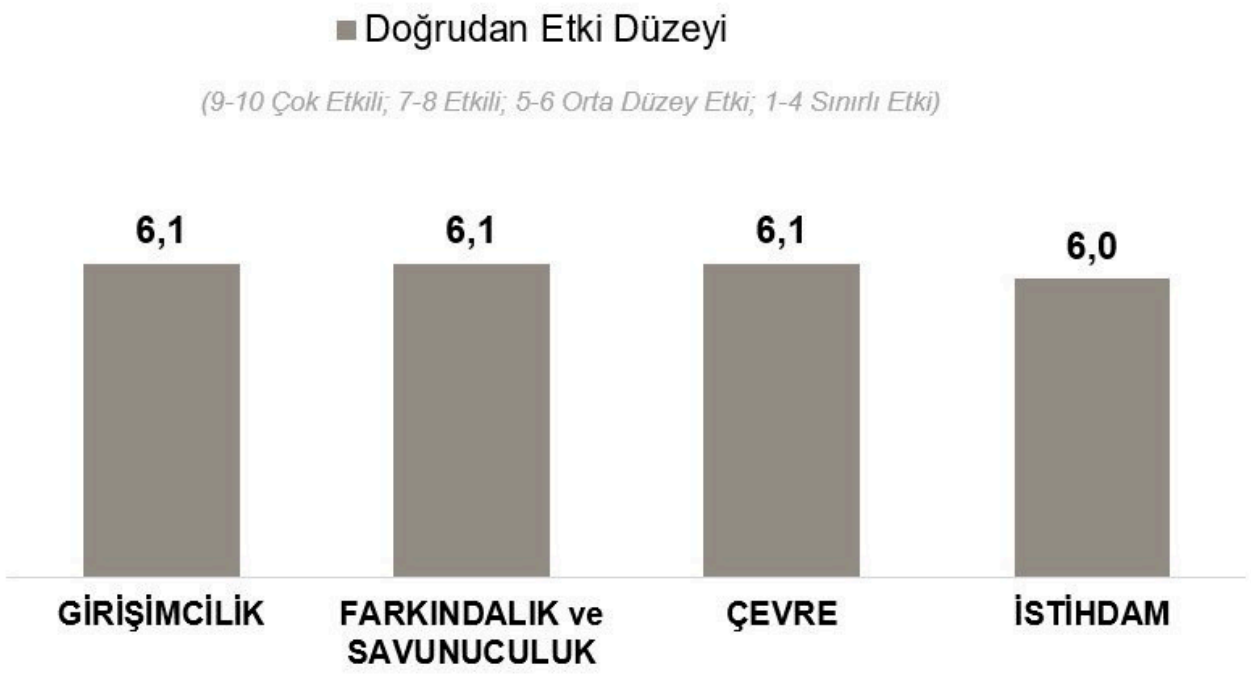

SOSYAL FAYDA PROGRAMLARININ

TOPLUMSAL TUTUM VE DAVRANIŞ DEĞİŞİKLİĞİ ETKİ DÜZEYİ

Toplumsal Tutum ve Davranış Değişikliği Yaratması açıcısından bakıldığında konu alanlarının farklılaştığı gözlemlenmektedir. Çevre konulu projelerde bu Tutum ve Davranış Değişikliği Yaratma düzeyi en yüksek görülürken Girişimcilik konularında en düşüktür.

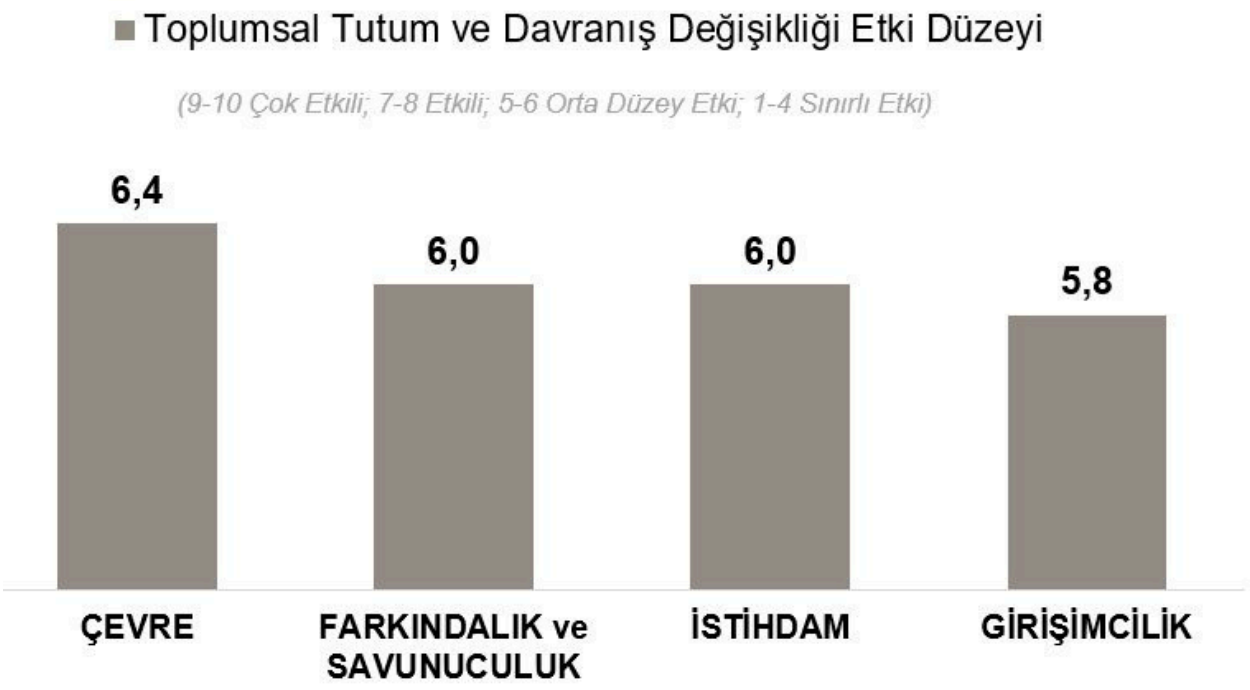

2026

ingev İNSANİ GELİŞME VAKFI

SOSYAL FAYDA PROGRAMLARI

UZMAN KANAAT ARAŞTIRMASI

www.ingev.org